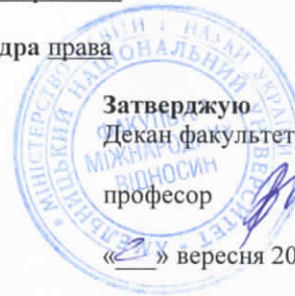

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет міжнародних

відносин Кафедра права

Затверджую
Декан факультету міжнародних відносин
професор
В.В. Третько
« 2 » вересня 2020 року

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна **Теорія держави і права**

Освітньо-професійна програма **Право**

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач(і)	Кравчук Степан Йосипович
Профайл викладача	http://pravo.khnu.km.ua/profesorско-vykladatskyj-sklad/
Е-mail викладача(ів)	St_kravchuk@ukr.net
Контактний телефон	-
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khnu.km.ua/course/view.php?id=4288
Консультації	Очні: понеділок, 4-я пара, 4-416 он-лайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
				Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття				Індивідуальна робота студента	Самостійна робота, в т.ч. ІРС			залік	іспит
						Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття						
О	Д	1	2	6	180	72	36		36		78		30		+

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Теорія держави і права» є основною фаховою дисципліною і займає провідне місце у підготовці фахівців освітнього рівня «бакалавр» за освітньо-професійною програмою «Право». Вона досліджує загальні специфічні закономірності розвитку держави і права в їх взаємозв'язку та ґрунтується на пізнанні цих соціальних феноменів в історичній видозміні, порівнюючи загальні та специфічні закономірності державно-правових явищ світу. Основне завдання теорії держави і права полягає у розкритті загальних понять, категорій та дефініцій теорії держави і права, яка є базовою загальнотеоретичною дисципліною в системі юридичних наук. Вона надає найбільш повне та узагальнююче уявлення про державно-правові явища і процеси, нагальні проблеми демократизації суспільства, в якому основною соціальною цінністю є особа, формування громадянського суспільства. Вивчення навчальної дисципліни вимагає теоретичного осмислення як основних тенденцій розвитку суспільства, так і пошуків можливих шляхів їх практичної реалізації. Тому знання та розуміння загальних питань державно-правової дійсності (правовідносин, правомірної поведінки, правопорушення тощо, основних фундаментальних понять) є невід'ємним елементом правової культури та правової свідомості майбутнього правника. При викладанні використовуються лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); усне опитування, тестування, контрольна робота, самостійна робота (індивідуальні завдання).

Пререквізити: – Історія держави і права України, історія держави і права зарубіжних країн, Історія політичних і правових вчень, українське державотворення, громадянське суспільство; **кореквізити:** – Конституційне право України, Адміністративне право України, Кримінальне право України, Цивільне право

України, Трудове право України, Сімейне право України, міжнародне публічне право, міжнародне приватне право, конституційне процесуальне право України, цивільне процесуальне право України, міжнародний захист прав людини, криміналістика, адвокатура України, господарське право України, господарське процесуальне право України, фінансове право України.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни. Формування особистості фахівця, здатного вирішувати типові та складні завдання у сфері юриспруденції.

Завдання дисципліни. Формувати у здобувачів вищої освіти здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, знання та розуміння предметної області та професійної діяльності., здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві, знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів, здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

Очікувані результати навчання.

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання; формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми; виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи; пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту; пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

Тематичний план дисципліни і календар його виконання.

Таблиця 2 – Тематичний план дисципліни

№ тижня	Тема лекції*	Тема практичного заняття*	Самостійна робота студентів		
			Зміст	Год.	Література
1	2	3	4	5	6
1	Теоретико-методологічні основи теорії держави і права	Теоретико-методологічні основи теорії держави і права	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Теоретико-методологічні основи теорії держави і права», підготовка до семінарського заняття за темою №1, Вибір теми курсової роботи.	4	: [1, с.3-10], [5, с.20-27]
2	Поняття, походження і сутність держави	Поняття, походження і сутність держави	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Поняття, походження і сутність держави», підготовка до семінарського заняття за темою №2.	4	[1, с.11-68], [2, с.29-42]
3	Сучасні концепції держави	Сучасні концепції держави	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Сучасні концепції держави», підготовка до семінарського заняття за темою №3, підготовка до контрольної роботи	4	[1, с.69-88], [2, с.43-56]
4	Форма та функції держави	Форма та функції держави	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Форми та функції держави» підготовка до семінарського заняття за темою №4	4	[4, с.13-103], [6, с.15-57]
5	Держава і політична система суспільства	Держава і політична система суспільства	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Держава і політична система суспільства», підготовка до семінарського заняття за темою №5	4	[1, с.107-122], [4, с.134-151].

6	Механізм держави і місцеве самоврядування	Механізм держави і місцеве самоврядування	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Механізм держави і місцеве самоврядування», підготовка до семінарського заняття за темою №6.	4	[6,с.15-57], [8,с.10-96]
7	Громадянське суспільство	Громадянське суспільство	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Громадянське суспільство», підготовка до семінарського заняття за темою №7, підготовка до тестового роботи	4	[4,с.176- 193], [8,с.108-122]
8	Демократія. Права людини і громадянина.	Демократія. Права людини і громадянина.	Опрацювання лекційного матеріалу за темою № 8 та завдання для самостійної роботи «Демократія . Права людини та громадянина», підготовка до семінарського заняття за цією темою.	4	[2,с.176- 192], [6,с.144-172], [8,с.144- 166]
9	Право як соціальне явище	Право як соціальне явище	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Право як соціальне явище», підготовка до семінарського заняття за темою №9	5	[1,с.72-81], [2,с.96-102], [4,с.181-216], [6,с.58-85], [8,с.103-113]
10	Структура норми права	Структура норми права	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Структура норми права», підготовка до семінарського заняття за темою №10.	5	[1,с.156-177], [2,с.153-162], [5,с.180-200], [7,с.209-223]
11	Система права	Система права	Опрацювання лекційного матеріал та завдання для самостійної роботи «Система права», підготовка до семінарського заняття за темою №11, підготовка до контрольної роботи	5	[1,с.134-147], [2,с.153-162], [5,с.215-236], [8,с.121-130]
12	Правові відносини	Правові відносини	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Правові відносини», підготовка до семінарського заняття за темою №12	5	[2,с.163-172], [8,с.131-136]
13	Реалізація норми права	Реалізація норми права	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Реалізація норми права», підготовка до семінарського заняття за темою №13. Підготовка до захисту курсової роботи	5	[1,с.192-197,290-296], [2,с.173-181]
14	Правопорушення та юридична відповідальність	Правопорушення та юридична відповідальність, Захист курсової роботи.	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Правопорушення та юридична відповідальність», підготовка до семінарського заняття за темою №14. Підготовка до захисту курсової роботи.	5	[1,с.192-197,290-296], [2,с.175-181, 200-206], [5,с.237-249], [7,с.233-257]

15	Правосвідомість	Правосвідомість. Захист курсової роботи.	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Правосвідомість», підготовка до семінарського заняття за темою №15, підготовка до тестового роботи. Підготовка до захисту курсової роботи	5	[7,с.266-275]
16	Правова культура	Правова культура. Захист курсової роботи.	Опрацювання лекційного матеріалу за темою № 16 та завдання для самостійної роботи «Правова культура», підготовка до захисту курсової роботи	5	[7,с.276-285]
17	Правові системи світу	Правові системи світу. Захист курсової роботи	Опрацювання лекційного матеріалу за темою № 17 та завдання для самостійної роботи «Правові системи світу»	5	[1,с.105-109], [2,с.125-142], [5,с.162-178], [6,с.85-92], [7,с.187-198]
			Всього за 2-й семестр	78	

Примітка: *Лекції і практичні заняття проводяться щотижня по дві години

Політика дисципліни.

Здобувач вищої освіти зобов'язаний відвідувати лекційні та семінарські заняття, які системно охоплюють увесь курс, допомагають здобувачам усвідомити його значення, обсяг і структуру, зміст окремих розділів і тем, надають змістовну, організаційну та методичну допомогу у самостійному їх вивченні, визначають найбільш складні теми та питання і допомагають їх засвоїти. Підготовка до семінарського заняття передбачає опрацювання матеріалів з теми, що виноситься на заняття, а також оволодіння комплексом контрольних питань. Пропущене семінарське заняття відпрацьовується виконанням запропонованих завдань в індивідуальному порядку з подальшим контролем з боку викладача. Курсову роботу має виконати кожен здобувач вищої освіти відповідно до запропонованої тематики або запропонувати тему самостійно. Виконання цього завдання оцінюється залежно від дотримання таких критеріїв: відповідність темі, логічність висвітлення питання, аргументованість висновків тощо. Підсумковий контроль з дисципліни відбувається у вигляді іспиту.

Критерії оцінювання результатів навчання.

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за **чотирибальною** шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих **позитивно** з урахуванням коефіцієнта вагомості і встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. При оцінюванні знань студентів використовуються різні засоби контролю, зокрема: усне опитування; засвоєння теоретичного матеріалу з тем перевіряється тестовим контролем; якість виконання, набуття теоретичних знань і практичних навичок перевіряється шляхом розв'язання задач та захисту курсової роботи. Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: знання теоретичного матеріалу з теми; вміння студента обґрунтувати прийняті рішення та розв'язувати задачі; своєчасне виконання домашніх завдань з теми.

Захист курсової роботи здійснюється публічно перед комісією, призначеною завідувачем кафедри відповідно до графіка.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота			Семестровий контроль, іспит
2 семестр			
Семінарські заняття	Контрольна робота	Тестовий контроль:	Підсумковий контрольний захід (0,4)
УО (мінімальна кількість оцінок усього опитування – 6)	КР	Т К	
ВК: 0,4	0,1	0,1	

Оцінювання тестових завдань

Тестове завдання для кожного студента складається з десяти тестів, кожен з яких оцінюється чотирма балами. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 20.

Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою.

Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту, представлена у нижченаведеній таблиці.

Сума балів за тестове завдання	1 - 10	11-20	21-30	31-40
Оцінка	2	3	4	5

Якщо відповідь на тестове завдання має 2-3 правильних значення, а студент зумів вказати частину з них, то сума балів у цьому випадку буде пропорційна кількості правильних відповідей. Наприклад, у тесті є три правильних відповіді, а студент вказав лише дві з них, тоді він отримує за тестове завдання два бали з трьох.

На тестування відводиться 15 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. При цьому усі граfi для відповідей повинні бути заповнені цифрами, що відповідають правильним, на погляд студента, відповідям. Через 15 хвилин студенти здають викладачу завдання з талонами відповідей. Викладач на наступному занятті оголошує результати тестування.

Якщо студент отримав негативну оцінку, то він повинен перездати її у встановленому порядку, але обов'язково до терміну наступного контролю. У випадку, коли студент не виконав індивідуальний план з дисципліни у заплановані терміни без поважних причин, то під час відпрацювання заборгованості при позитивній відповіді йому виставляється мінімальна оцінка „задовільно”.

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна шкала балів	Інституційна оцінка	Критерії оцінювання	
A	4,75-5,00	5	Зараховано	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навиків.
B	4,25-4,74	4		Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками.
C	3,75-4,24	4		Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками.
D	3,25-3,74	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією.
E	3,00-3,24	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00-2,99	2	Незараховано	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00-1,99	2		Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни.

Контрольні питання з дисципліни.

1. Об'єкт і предмет дослідження теорії держави і права.
2. Методи і методологія теорії держави і права.
3. Функції теорії держави і права.
4. Теорія держави і права в системі юридичних наук.
5. Ідея правової держави в юридичній думці України.
6. Держава як форма організації суспільного життя.
7. Фактори становлення держави.
8. Історичні типи держави.
9. Громадянське суспільство і держава.
10. Сучасний стан поглядів на державу.
11. Механізм держави.
12. Державний апарат як складова частина механізму держави.
13. Принципи функціонування апарату сучасної демократичної правової держави.
14. Основні концепції держави.
15. Загальна характеристика правової держави.
16. Наукові підходи до розуміння права.
17. Свобода і право.
18. Властивості права.
19. Матеріальний зміст права та функціональний зміст права.
20. Виникнення, становлення і розвиток права..
21. Держава і право.
22. Основні принципи права.
23. Функції права.
24. Норма права, класифікація норм права.
25. Структура норм права.
26. Норми права в системі соціальних норм.
27. Сутність правотворення та його етапи.
28. Рівні правотворення.
29. Правотворчість як етап правотворення.
30. Джерела права та їх класифікація.

31. Нормативно-правовий акт — основне джерело права сучасної держави.
32. Класифікація нормативно-правових актів.
33. Чинність нормативно-правових актів.
34. Система права і її структура.
35. Предмет і метод правового регулювання.
36. Система законодавства.
37. Інкорпорація, кодифікація, звід законів.
38. Поняття реалізації норм права, його види.
39. Стадії застосування норм права.
40. Прогалини в праві. Усунення і подолання прогалин в праві.
41. Застосування аналогії закону і аналогії права.
42. Об'єктивні та суб'єктивні чинники правового регулювання. Правовий вплив та правове регулювання.
43. Предмет, способи і типи правового регулювання.
44. Механізм і стадії правового регулювання.

45. Державні форми правового регулювання.
46. Ознаки правових відносин.
47. Види правових відносин.
48. Склад і зміст правовідносин.
49. Суб'єкти правовідносин.
50. Правосуб'єктність, правоздатність, дієздатність, деліктоздатність.
51. Суб'єкти правовідносин, їх види.
52. Юридичні факти.
53. Правові презумпції.
54. Нормативна поведінка і правова поведінка.
55. Правомірна і протиправна поведінка.
56. Протиправна поведінка (правопорушення), її ознаки.
57. Злочини та провини (проступки).
58. Склад правопорушення та елементи складу правопорушення.
59. Об'єкт правопорушення, суб'єкт правопорушення, об'єктивний бік та суб'єктивний бік правопорушення.
60. Юридична відповідальність та її види.
61. Принципи відповідальності. Конституція України про принципи відповідальності.
62. Зміст і сутність принципу законності. Структура принципу законності.
63. Засоби забезпечення законності, гарантії законності.
64. Правопорядок і суспільний порядок.
65. Правопорядок і дисципліна.
66. Юридичний процес.
67. Юридична справа і юридичний процес.
68. Норми матеріального і процесуального права як об'єкт операцій юридичного процесу.
69. Процесуальні документи (протоколи, рішення суду, постанови судді та інші).
70. Види юридичного процесу за предметною та функціональною ознакою.
71. Загальна природа процесуального права. Система процесуального права.
72. Система процесуального законодавства, його систематизація.
73. Особливості норм процесуального права.
74. Романо-німецька правова сім'я.
75. Публічне право і приватне право.
76. Основне джерело права в романо-німецькій правовій сім'ї.
77. Конституція в романо-німецькій правовій сім'ї.
78. Романська та німецька правова сім'я.
79. Сім'я англійського права. Загальне право і право справедливості.
80. Суди в системі англійського судоустрою.
81. Джерела англійського права.
82. Правова система в США.
83. Релігія ісламу — основа мусульманського права.
84. Шаріат — сукупність норм мусульманського права. «Фікх» як нормативна частина шаріату.
85. Джерела мусульманського права. (Суна, іджма).
86. Сунітське та шіїтське право.
87. Галузі мусульманського права.
88. Три групи злочинів в мусульманському праві: хадд, кікас, тазір.

Рекомендована література

Основна література

1. Ведерников Ю.А., Грекул В.С. Теорія держави і права: навч. посібник. - 4-е вид, доп. і перероб. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 224с.
2. Волинка К.Г. Теорія держави і права: навч. посібн. Київ: МАУП, 2012. 239с.
3. Костюк В.О. Основи держави і права: навчальний посібник. 3-е вид., доп. і перероб. Київ: Атіка, 2001. 432с.
4. Кравчук С.Й. Основи теорії держави і права: навч. посібник. Київ: Кондор, 2017. 192 с.
5. Марчук В.М., Ніколаєва Л.В. Нариси з теорії права: навч. посібник. Київ: Істина, 2004. 304с.
6. Олійник А.Ю. Теорія держави і права: навч. посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2011. 176с.

Додаткова література

7. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2017. 528 с.
8. Татарчук І.В. Теорія держави і права: навч. посібник для підготовки до іспитів. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 184 с.
9. Алексеев С.С. Право: Азбука — теория - философия: Опыт комплексного исследования. Москва: 1999. 288 с.
10. Безродний Є.М. та ін. Світова класична думка про державу і право: навч. посібник. Київ: Юрінком-

Інтер, 1999. 400с.

11. Біленчук Всеобщая декларация прав человека как международный стандарт правового положения личности в Украине. Луганськ, 1999.
12. Історія вчень про право і державу: Хрестоматія для юридичних вищих навчальних закладів і факультетів / Уклад., заг. ред. проф., д-ра істор. наук Г.Г. Демиденка.-3-тє вид., доп. і змін.-Харків: Право, 2005. 912с.
13. Кельман М.С., Мурашин О.Г., Хома Н.М. Загальна теорія держави і права. Підручник. Львів, «Новий світ — 2000», 2004. 584с.
14. Скрипник О.В. Соціальна, правова держава в Україні. Київ, 2000.
15. Скрипник О.В. Теоретико-методологічні засади формування та розвиток громадянського суспільства і правової держави в Україні. Київ, 1995.